

border(hi)stories – 100 éves határtörténete(k)

Előadás-sorozat

A border(hi)stories- 100 éves határtörténete(k) előadás-sorozat középpontjában, hat olyan történelmi esemény áll, mely az osztrák és magyar határvidék tekintetében jelentős hatással bír. Ezen események, melyek továbbra is eltérő elbeszélések formájában élnek a határ mindkét oldalán, mai napig is mélyen meghatározva a köztudatot.

A május hónapban hat alkalommal megrendezésre kerülő rendezvényen történészek és szakértők a következő témákat dolgozzák fel:

<p>2021. május 6. (csütörtök)</p> <p>15.00-17.00</p>	<p>1. Az új határvonal létrehozása, 1921</p> <p>Előadók: Dr. Herbert Brettl és Varga Norbert</p>
<p>2021. május 10. (hétfő)</p> <p>10.00-12.00</p>	<p>2. A zsidó népesség üldözése a határ mentén (1938-1945)</p> <p>Történész: Dr.a Eleonore Lappin-Eppel</p>
<p>2021. május 17. (hétfő)</p> <p>15.00-17.00</p>	<p>3. A magyarországi romák és szintik üldözése és meggyilkolása</p> <p>Történész: Dr. Gerhard Baumgartner</p>
<p>2021. május 20. (csütörtök)</p> <p>15.00-17.00</p>	<p>4. Az 1956-os forradalom Magyarországon</p> <p>Történész: Univ.Prof.Dr.a Iboly Murber</p>
<p>2021. május 25. (kedd)</p> <p>15.00-17.00</p>	<p>5. A magyarországi németek kitelepítése, 1946</p> <p>Történész: Univ.Prof. Dr. Gerhard Seewann</p>

2021. május 27. (csütörtök) 15.00-17.00	6. A Vasfüggöny Történész: Dr. Richard Hufschmied
---	---

A rendezvény két nyelven, magyarul és németül kerül az online térben lebonyolításra. Szinkrontolmácsolást biztosítunk.

Az egyes időpontokhoz tartozó zoom-link jelen dokumentumban az előadások leírásánál megtalálható.

Az egyes előadásokra az azokat megelőző napig lehet jelentkezni az alábbi elérhetőségek bármelyikén:

Daniela Mussnig
T: +43 1 586 75 44 - 36
M: daniela.mussnig@iz.or.at

Krisztina Rimányi
T: +36 30 2775703
M: rimanyi.krisztina@vasmegye.hu

Zsuzsanna Németh
T: +36 30 459 7859
M: zsuzsanna.nemeth@westpannon.hu

Az Interreg V-A támogatási forrás keretében megvalósuló „border(hi)stories” projekt célja, az előző évszázad történelmi tényeire vonatkozó ismeretek bővítése a határtérségben, és egy új, összekapcsolódó emlékezőskultúra kialakítása.

Az előadás-sorozat programja

Időpontok – Téma és Előadók– Zoom-Link

1. Előadás

2021. május 6. (csütörtök), 15.00 – 17.00

Az új határvonal létrehozása, 1921

Előadók: Dr. Herbert Brettl és Norbert Varga

Dr. Herbert Brettl egy burgenlandi történész, az eisenstadti Pedagógiai Főiskola tanára, hosszú ideje az "erinnern.at", a Szövetségi Oktatási, Tudományos és Kutatási Minisztérium Kortárs Történelmi Intézetének koordinátora. Az elmúlt években fontos új kutatásokat végzett a határ meghatározásával kapcsolatban az osztrák és az amerikai levéltárakban.

Varga Norbert a budapesti székhelyű Lechner Nonprofit Kft. Alaphálózati és Államhatárügyi Osztály osztályvezetője, aki az Ausztria és Magyarország közti határ 1920-1923-ig tartó kialakításáról tart előadást, a digitalizált eredeti térképek tükrében

Az előadás tartalmához

Az első világháborút követően a mai Burgenland többségében német nyelvű területe elválasztásra került Magyarországtól és Ausztriához került csatolásra. A határ kialakítása egyrészt nyelvi kritériumok alapján történt, de figyelembe vételre kerültek a forgalomtechnikai vagy gazdasággal kapcsolatos adottságok is. Az a tény, hogy Burgenlandban magyarok, horvátok, romák és szintik tízezrei is éltek az állampolitika szereplői által hosszú ideig ignorálásra került. Magyar szabadcsapatok 1921 őszén megpróbálták, a már tényként kezelt Burgenlandhoz történő csatlakozást megakadályozni és komoly összetűzésbe kerültek a bevonuló osztrák csapatokkal. Általuk kihirdetésre került egy „Szabad Leithabanat Köztársaság” is Burgenlandban, aminek önkéntesen vissza kellett volna csatolódnia Magyarországhoz. A lakosság hozzáállását nemcsak a nyelvi körülmények, hanem sok társadalmi, gazdasági és mindenekelőtt vallási körülmény alakította ki.

ZOOM-Link: <https://zoom.us/j/99574420017?pwd=UzdWbWdiVUt5MHZ6TzVGdkJVVVdPZz09>

2. előadás

Május 10. hétfő, 10.00 – 12.00 óráig

A zsidó népesség üldözése a határ mentén (1938-1945)

Közreműködő történész: Dr. Eleonore Lappin-Eppel

Dr. Eleonore Lappin-Eppel bécsi történész, szakterületének és az egyik világszerte elismert szakértője. Fő kutatási témája a zsidó kényszermunkások az ún. "Délkeleti falnál" a mai burgenlandi-magyar határ mentén, valamint a kényszermunkások 1945 tavaszi mauthauseni halálmenetei.

Az előadás tartalmából

1944-ben a náci hatóságok megkezdték az úgynevezett „Délkeleti fal” építését, egy mély árokét, amely egyfajta erődítményként és páncélosok elleni tüzelőállásként volt hivatott megállítani a szovjet hadsereg előrenyomulását. Ezt a Birodalom határán – amely nagyjából a mai burgenlandi-magyar határszakasznak felel meg – futó védelmi rendszert az utolsó frontvonalnak szánták. Összesen 300 000 ember vett részt a fal építésében. A Hitlerjugend tagjain, az úgynevezett keleti munkásokon és a helyi lakosokon kívül 30 000 magyar zsidót alkalmaztak kényszermunkásként, akik közül mintegy harmincezren az embertelen bánásmód, alultápláltság és járványok áldozatává váltak. A front közeledtével a túlélőket 1945 tavaszán úgynevezett halálmenetekben hajszolták Mauthausen irányába.

ZOOM-Link: <https://zoom.us/j/98976360753?pwd=TEkoMEJocG1CSUMwKzJ1MTRFQmFidz09>

3. előadás

Május 17. hétfő, 15.00 – 17.00 óráig

A magyarországi romák és szintik üldözése és meggyilkolása

Közreműködő történész: Dr. Gerhard Baumgartner

Dr. Gerhard Baumgartner burgenlandi történész, évek óta foglalkozik a burgenlandi romák történetével, és az Osztrák Történezbizottság keretein belül kutatta üldözésüket, koncentrációs táborokba deportálásukat és településeik megsemmisítését a náci uralom alatt.

Az előadás tartalmából

1938 előtt körülbelül 9000 roma és szinti élt Burgenlandban, közülük mintegy ötezen az Oberwarti Járásban. A burgenlandi romák többségét a 18. század végén telepítették be, szüreti munkásként dolgoztak a nemesi birtokokon és a falusi gazdaságoknál. Kisebb csoportjuk nyaranta átutazta Kelet-Ausztriát lókereskedőként és utazó árusként. Miután a romák a gazdasági világválság éveiben teljesen elszegényedtek, a településeknek egyre nagyobb összegeket kellett költeniük segélyezésükre. A nácik már 1938 előtt ellenségnek tekintették a romákat és a szintiket. Az 1938-as „Anschluss” után több ezer romát szállítottak kényszermunkatáborokba és koncentrációs táborokba. Ötezer közülük 1941-ben Lengyelországba deportáltak, és ott meggyilkoltak. További kétezer főt 1943-tól Auschwitz-Birkenauba deportáltak. A burgenlandi romáknak csak körülbelül 10 százaléka élte túl a náci népirást. A mintegy 120 burgenlandi roma település nagy részét a náci uralom alatt elpusztították.

ZOOM-Link: <https://zoom.us/j/93407449085?pwd=ZWVhZU2lXRYtQODdwU3BOMG9MQ1MoZz09>

4. előadás

Május 20. kedd, Mai, 15.00 – 17.00 óráig

Az 1956-os forradalom Magyarországon

Közreműködő történész: Univ.Prof.Dr.a Iboly Murber

Dr. habil Murber Ibolya magyar-német származású magyar történész, aki hosszú évek óta kutatja az 1956-os magyar menekültek történetét. Számos könyvet jelentetett meg magyar és német nyelven a kérdéskörben, és szakértőnek számít a menekültek Ausztriába, Németországba és Svájcba történő befogadásának témájában.

Az előadás tartalmából

A szovjet csapatok által 1956 őszén brutálisan elfojtott magyar forradalom után mintegy 200 000 magyar menekült külföldre. Legtöbben átjutottak Ausztriába, ahol nagyon rövid idő alatt menekülttáborokat hoztak létre számukra Burgenlandban, Alsó-Ausztriában és Bécsben. Sokan Ausztriából száműzetésbe menekültek az USA-ba, Kanadába, Nagy-Britanniába vagy a nyugat-európai országokba. Körülbelül 70 000 magyar menekült valószínűleg végleg Ausztriában telepedett le.

ZOOM-Link: <https://zoom.us/j/98275690191?pwd=OTFCbGJSEZEdnhMUnV2OVZEBmdwZz09>

5. előadás

Május 25. kedd, 15.00 – 17.00 óráig

A magyarországi németek kitelepítése, 1946

Közreműködő történész: Dr. Gerhard Seewann

Prof. Dr. Gerhard Seewann a Pécsi Tudományegyetem professor emeritusa. A magyarországi németek történetét bemutató kétkötetes munkája modern alpműnek számít azon a területen, amely ma politikailag is aktuális. Az egyik különösen érzékeny kérdés ezen a területen a magyarországi németek 1945 utáni kitoloncolása és kitelepítése.

Az előadás tartalmából

A második világháború alatt sok magyarországi német a Volksbund (Magyarországi Németek Népi Szövetsége) tagja volt. 1945-ben a Volksbund minden volt tagjának vagyonát kártérítés nélkül törvényileg kisajátították. Több ezer magyarországi németet kényszermunkásként a Szovjetunióba deportáltak. 1945 júliusában egy rendelet elrendelte a nemzetiszocialisták által elkövetett bűnök kivizsgálását, amely főleg a német kisebbség ellen irányult. 1945-ben a magyar kormány kimondta, hogy azokat a magyar állampolgárokat, akik az 1941-es népszámlálás során német nemzetiségűnek vagy német anyanyelvűnek vallották magukat, a Volksbund, vagy más német fegyveres szervezet tagjai voltak, Németországba kell „áttelepíteni”. 130 000 magyarországi németet szállítottak Nyugat-Németországba. Mintegy ötvenezren Dél-Magyarországról a szovjet övezetbe kerültek, többségük szászországi befogadó táborokba.

ZOOM-Link: <https://zoom.us/j/96285346759?pwd=bndodTRmazFjdUJleWRSYlc2TURZUTog>

6. előadás Május 27. csütörtök, 15.00 – 17.00 óráig

A Vasfüggöny

Közreműködő történész: Dr. Richard Hufschmied

Dr. Richard Hufschmied osztrák történész, szakterülete a hadtörténet és az emlékezetpolitika. A bécsi Hadtörténeti Múzeum tudományos munkatársaként 2001-ben a "Der Eiserne Vorhang/A Vasfüggöny" osztrák / magyar különleges kiállításon dolgozott.

Az előadás tartalmából

1945-től a nyugat-európai piacorientált demokratikus államok és a tervgazdaságon alapuló szocialista kelet-európai kormányok közötti határok fokozatosan megerősödtek, és a két politikai szféra egyre inkább elszigetelődött egymástól. Németországban a Vasfüggöny választotta el a szovjet zónát, a későbbi NDK-t a nyugati zónáktól, a későbbi NSZK-tól. Az 1950-es évektől kezdve az úgynevezett "Keleti Blokk" külső határait egyre inkább szögesdróttal és aknamezőkkel erősítették meg, hogy megakadályozzák a lakosság elmenekülését az egyre diktatórikusabbá váló rendszerek elől. Burgenlandban a Vasfüggöny az ötvenes évek végétől számítva több mint 30 éven keresztül szakította szét a határ két oldalán fekvő falvak évszázados kapcsolatát.

ZOOM-Link: <https://zoom.us/j/97613498252?pwd=dnZFbnpWMo1DRXJUZG4yR1c2a08odz09>

Szeretettel várjuk rendezvényünkön!